DIFERENDELE INTERSTATALE ÎN LUMINA CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

Alina TAMAZLÎCARU,
Facultatea de Drept

CZU: 341.231.14:341.238 *tamazlicaru.alina@usm.md*

Convenția europeană a drepturilor omului a intrat în vigoare în 1953. A fost primul instrument care a concretizat o serie de drepturi enunțate în Declarația universală a drepturilor omului și le-a conferit caracter obligatoriu. În plus, a fost instituit la Strasbourg un mecanism de protecție pentru a examina presupuse încălcări și pentru a asigura respectarea de către statele părți a angajamentelor asumate în temeiul convenției.[1]

Dacă ne referim la articolul 1 din CEDO, acesta statuează obligația de a respecta drepturile omului, astfel încât „Înaltele Părţi Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicţia lor drepturile şi libertăţile definite în Titlul I al prezentei Convenţii". Așadar, prin sintagma „sub jurisdicţia", articolul 1 are în vedere, printre altele, şi teritoriul (limitele spaţiale) în care este aplicabilă Convenţia. Deşi, la prima vedere, este clar că Convenţia se aplică pe teritoriul statelor-părţi, în realitate Curtea a constatat încălcări ale drepturilor prevăzute în Convenţie, care însă au fost comise pe teritoriul altor state sau chiar şi în afara spaţiului statelor membre ale Consiliului Europei. [2,p.19] Convenţia face o distincţie între două tipuri de cereri: a) cererea individuală depusă de orice persoană, grup de persoane, companie sau ONG cu privire la încălcarea propriilor drepturi și b) cererile inter-statale, depuse de un stat împotriva unui alt stat(Art.33 din CEDO).

Astfel, prin această dispoziție, Convenția Europeană a Drepturilor Omului îi acordă Curții Europene o competență în materie de diferende între state, competență exercitată pe parcursul timpului foarte rar. La acest capitol Convenția Europeană a Drepturilor Omului a suferit o evoluție foarte diferită de cea concepută de autorii săi, care la origini au decis instituirea unui caracter constrângător pentru statele care aveau deficiențe în materia protecției drepturilor omului, impunând prin aceasta obligația de a se supune Curții Europene. „Recursul

interstatal, prevăzut ca un instrument cheie de către autorii Convenției, în scopul de a împiedica un stat membru să admită dictatura, trebuia să constituie mecanismul principal. Protecția drepturilor fundamentale, apărea într–un fel oarecare pe planul doi. Dar n–a fost cazul, recursul interstatal care la origini trebuia să constituie pivotul sistemului a fost de fapt abandonat pe parcurs de zece ani. [3]

Marea majoritate a plângerilor depuse în istoria CtEDO au izvorât din situațiile de criză sau de conflict, printre care plângerea cu referire la metodele de interogare folosite de autoritățile britanice în anii 1971—1975 pe parcursul conflictelor din Irlanda de Nord, operațiunile militare desfășurate de Turcia în Ciprul de Nord în anul 1974, conflictul armat dintre Georgia și Rusia din 2008, dar și evenimentele din Crimeea și Estul Ucrainei din 2014 – 2022.

În cauza Irlanda de Nord c. Marea Britanie, criza tragică şi persistentă pe care o traversa Irlanda de Nord în luna martie 1975, tulburările din ultimii ani în Ulster au cauzat peste 1.100 de morţi şi 11.500 de răniţi cauzând, de asemenea, distrugeri de bunuri care însumau mai mult de 140 milioane de lire: ele au îmbrăcat în acelaşi timp când forma de dezordini, când de acte de terorism, adică de violenţă organizată în scopuri politice. Statul reclamant a invocat violarea art. 3, 5, 6, 14 şi 15. în substanţă, el afirmă că multe persoane care au fost private de libertate în baza puterilor speciale au suferit rele tratamente, că aceste puteri prin ele însele nu sunt compatibile cu Convenţia şi că modul în care acestea au fost aplicate constituie o discriminare fondată pe opinii politice. [4]

În cauza interstatală Cipru c. Turciei, statul reclamant a invocat răspunderea Turciei pentru presupusele acţiuni/inacţiuni ale autorităţilor RTCN. Analizând jurisdicţia Turciei pe teritoriul controlat de RTCN, Curtea a subliniat că răspunderea generală a Turciei prin prisma Convenţiei urmează a fi tratată ca o chestiune de principiu, Turcia fiind responsabilă pentru toate politicile şi acţiunile autorităţilor RTCN. [5]

Concluzionând, putem spune că este foarte important să se ofere mai multă atenție acestor tipuri de cereri interstatale, deoarece astfel de plângeri sunt depuse în special în cazul unor crize profunde, războaie, operațiuni militare etc., acestea cauzând violând drepturile unei colectivități mare de oameni.

Bibliografie:

1. Setul De Materiale Didactice Nr. 2, Casa Istoriei Europene, p.3 [accesat 15 februarie 2022] Disponibil:https://historiaeuropa.ep.eu/sites/default/files/Discover/EducatorsTeachers/Activities-ForYourClassroom/hr-resource-2-ro_0.pdf
2. Convenţia Europeană a drepturilor omului: Comentariu asupra hotărârilor Curţii Europene a drepturilor omului versus Republica Moldova: Concluzii şi recomandări / Mihai Poalelungi, Diana Sârcu, Lilia Grimalschi [et al.]. – Chişinău: S. n., 2017 (ÎS FEP "Tipografia Centrală") p.19
3. BENEȘ O. , Evoluția jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la cererile interstatale" în Revista Studii Juridice Universitare nr.1-2 2019. [accesat 16 februarie 2022]. Disponibil:https://ulim.md/sju/nr-1-2-2019/evolutia-jurisprudentei-curtii-europene-a-drepturilor-omului-cu-privire-la-cererile-interstatale/
4. IRLANDA c. REGATULUI UNIT - Măsuri de excepţie şi tratamente aplicate unor deţinuţi în Irlanda de Nord. [accesat la 16 februarie 2022]. Disponibil: https://jurisprudentacedo.com/IRLANDA-c.-REGATULUI-UNIT-Masuri-de-exceptie-si-tratamente-aplicate-unor-detinuti-in-Irlanda-de-Nord.html
5. Convenţia Europeană a drepturilor omului: Comentariu asupra hotărârilor Curţii Europene a drepturilor omului versus Republica Moldova: Concluzii şi recomandări / Mihai Poalelungi, Diana Sârcu, Lilia Grimalschi [et al.]. – Chişinău: S. n., 2017 (ÎS FEP "Tipografia Centrală") p.19